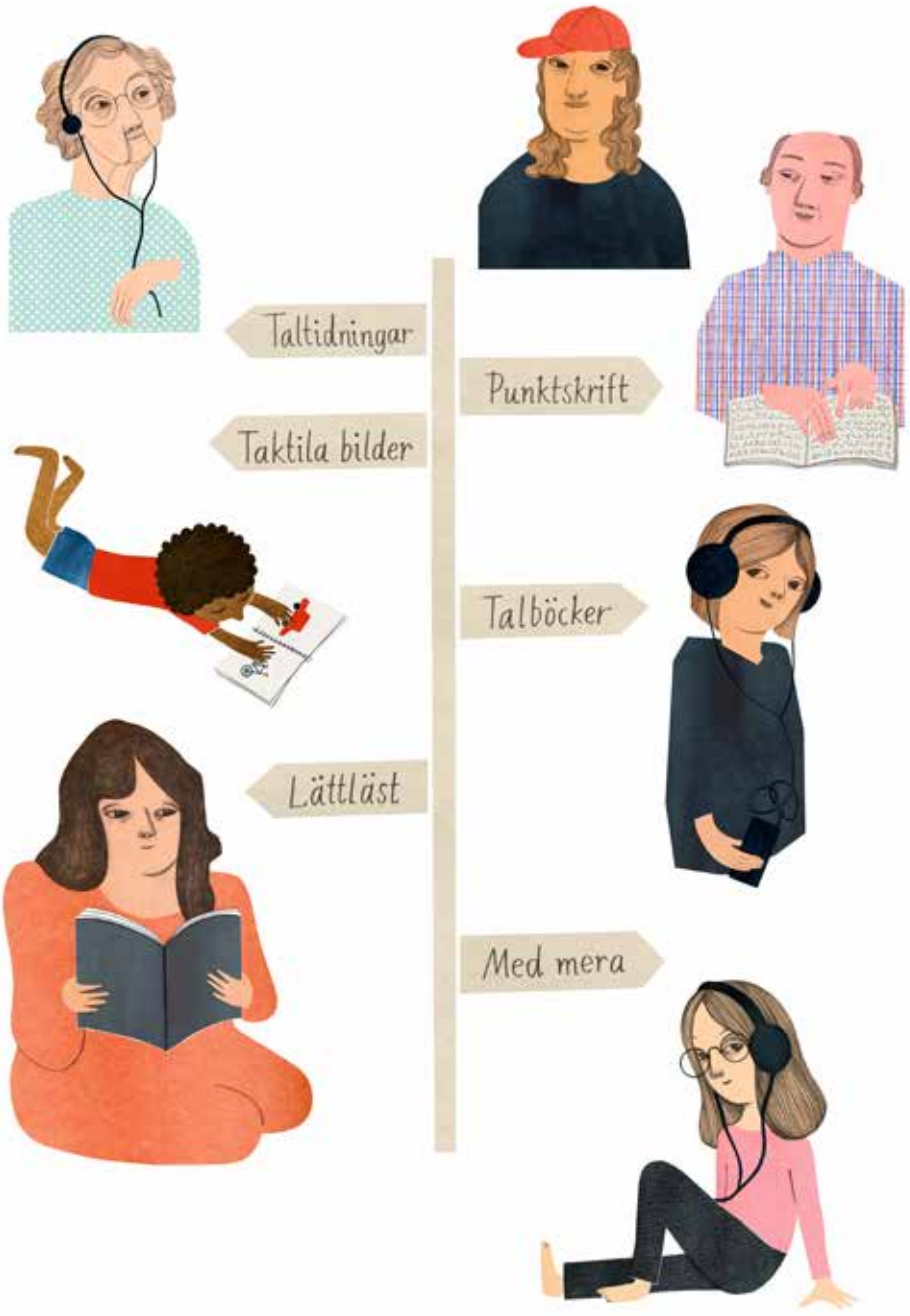
MTM:S INFORMATIONSSERIE

MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER

Myndigheten för tillgängliga medier

Läsning på lika villkor

Taltidningar
Punktskrift
Taktila bilder
Talböcker
Lättläst
Med mera

MTM har ett viktigt uppdrag!

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, ger människor tillgång till litteratur och samhällsinformation på det sätt som passar dem – oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. När alla får samma möjligheter att till sig litteratur, nyheter och information bygger vi grunden för ett demokratiskt samhälle.

MTM är ett nationellt kunskapscenter för tillgängliga medier. Verksamheten regleras av en statlig förordning, regleringsbrev och upphovsrättslagen. Inom MTM finns LL-förlaget, den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor, Läsombudsverksamheten och det digitala biblioteket Legimus.

För att nå ut med våra medier till läsarna har vi ett nära samarbete med bibliotek, skolor och verksamheter inom omsorgen.

17 § i Upphovsrättslagen reglerar hur man får framställa litterära och konstnärliga verk för personer med funktionsnedsättning.

Det här är tillgängliga medier

MTM arbetar för läsning på lika villkor. Alla ska ha möjlighet att läsa, efter egen förmåga och eget behov. Därför anpassar vi texter för att läsas med öronen och med fingrarna eller gör språket enklare. Talböcker, taltidningar, böcker och nyheter på punktskrift, taktila bilderböcker, teckenspråkig litteratur samt lättläst litteratur eller nyheter är exempel på tillgängliga medier.

Det här är våra läsare

Våra läsare är alla som har behov av tillgängliga medier. Här är några exempel på grupper som kan behöva tillgängliga medier:

- Personer med läs- och skrivsvårigheter, till exempel dyslexi
- Personer med synnedsättning
- Personer med intellektuell funktionsnedsättning
- Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, som ADHD och autism
- Äldre personer med demens
- Personer med rörelsehinder
- Ovana läsare
- Personer som lär sig svenska

Tänk på att alla inte har rätt till alla tillgängliga medier! Läs mer på sidan 12.

Mångfald som gör skillnad

Över en miljon av Sveriges befolkning kommer någon gång i livet att behöva MTM:s produkter; i skolan, på jobbet eller på fritiden. MTM utgår alltid från det individuella behovet. Skoleleven har sin värld. Den gamle mannen och den nyanlända familjen lever i andra verkligheter.

Under livsresan förändras inte bara själva läsningen utan också omvärlden och tekniken. Genom att MTM kan erbjuda ett brett urval av tillgängliga medier och fortsätter att utveckla effektiv produktion och digital distribution kan alla – från barn till pensionärer – läsa på det sätt som passar dem.

8 SIDOR

Våra produkter och tjänster

Biblioteket är den självklara platsen för de läsare som vill ta del av tillgängliga medier. Där får låntagare som har en läsnedsättning hjälp att ordna ett konto för nedladdning av talböcker från det digitala biblioteket Legimus. På biblioteken finns också lättlästa böcker och nyheter.

Lättläst

Alla ska ha möjlighet att läsa böcker, nyheter och samhällsinformation. Därför ger MTM ut litteratur och nyheter på lättläst svenska. För många personer är de lättlästa böckerna en väg in i litteraturens värld, liksom den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor är ett sätt att bli delaktig i samhället.

Vissa läsare kan ha svårt att förstå komplexa skeenden och behöver texter med en enkel handling. Andra har inga problem att ta in komplexa ämnen, men har svårt att avkoda själva språket. Långa meningar och ovanliga ord är svåra för dessa läsare. Personer som har problem att koncentrera sig eller att minnas behöver korta berättelser eller kapitel.

Alla som vill kan läsa lättlästa böcker. De är särskilt bra för högläsning och passar utmärkt för personer som lär sig svenska.

Tidningen 8 Sidor är uppskattad så väl i skolans värld som inom omsorgen. Den passar också bra för personer som är nya i svenska språket.

Talböcker

En talbok är en inläst version av en redan utgiven bok. Alla som har en läsnedsättning har rätt att låna och läsa talböcker. Talböcker produceras med offentliga medel och i enlighet med 17 § i Upphovsrättslagen. Personer med läsnedsättning kan låna talböcker via sitt lokala bibliotek, skolbibliotek och högskolebibliotek eller själva ladda ner via det digitala biblioteket legimus.se.

”Med litteratur som är lättläst lär jag mig inte bara språket, jag lär mig hur samhället fungerar.”

Juana Maria Caraballo, 48, studerar på SFI, Svenska för invandrare

> Jag har dyslexi. Utan talböcker skulle jag inte klara den här utbildningen.”
>
> Ferda Yildiz, 26,
> studerande på läkarlinjen

Taltidningar

Liksom talböcker är taltidningar till för personer som har någon typ av läsnedsättning. En taltidning läser man med öronen. MTM ansvarar för att omvandla papperstidningen till taltidning och ser till att den går att läsa med olika typer av läsutrustning. Den läsare som vill börja prenumerera på sin dagstidning som taltidning vänder sig direkt till tidningens prenumerationsavdelning.

Det finns också läns- och kommuntidningar som taltidning, liksom olika tidskrifter.

Legimus

Legimus är MTM:s digitala bibliotek. Det går att söka, beställa och ladda ner litteratur till sin dator, surfplatta och mobiltelefon.

Appen Legimus, strömmande läsning och möjligheten för läsare att själva ladda ner talböcker är exempel på hur MTM arbetar för att förenkla vardagen för våra läsare; hemma, på jobbet, i skolan eller var läsaren än befinner sig.

Högskolelitteratur

MTM gör tillgänglig kurslitteratur för personer med läsnedsättning som studerar på högskolan. Genom samarbete med biblioteken på universitet och högskolor kan studenter låna sin kurslitteratur som talbok, e-textbok eller punktskriftsbok.

Taktila bilderböcker

Ordet taktil används för att beskriva hur information överförs via beröring. En taktil bok har bilder som en person med blindhet kan läsa. Bilderna består av upphöjda former i olika material. Taktila bilder kan vara enklare att ta till sig och förstå om man har svårigheter med koncentration eller perception. MTM gör taktila bilder både för vuxna och för barn.

Taktila bilderböcker är för barn med synnedsättning eller annan funktionsnedsättning. Ofta är den taktila bilderboken en version av en bilderbok som redan finns. Bilderna är förenklade och texten i tryckt storstil och i punktskrift.

Bibliotek, institutioner och familjer där barn eller vårdnadshavare har en synnedsättning kan köpa böckerna från MTM.

Punktskrift

Punktskrift är ett skriftsystem med upphöjda punkter som man läser med fingrarna. MTM gör böcker i punktskrift för vuxna, barn och ungdom.

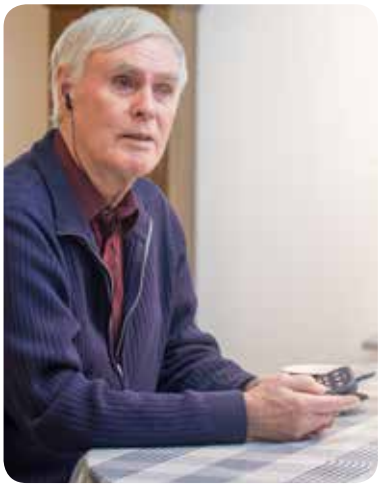
Pedagogiskt material och taktila produkter

MTM tar fram pedagogiskt material för personer med synnedsättning. Via syncentraler delar MTM ut punktkassar som innehåller pedagogiskt material för barn.

”Jag älskar mina böcker med bilder. Bilderna är upphöjda så att jag kan känna ett höghus, jag hittar Omar på våning tre och Axel på våning sex.”

Talita Alnashi, 7, i årskurs ett

”Nu lyssnar jag på morgon-tidningen som taltidning. Tack vare den följer jag med i samhällsdebatten precis som när jag kunde se.”

Bo Lanesjö, 79, tidningsläsare

Vanliga frågor om tillgängliga medier

Vad är en läsnedsättning?

Den gemensamma nämnaren är att personen har en funktionsnedsättning som gör det svårt läsa tryckt text. Exempelvis synnedsättning, dyslexi, adhd, intellektuell funktionsedsättning eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det kan också handla om sjukdom eller skada som gör det fysiskt svårt att hålla i en bok.

Vem får använda MTM:s produkter och tjänster?

Personer med någon form av funktionsnedsättning som medför en läsnedsättning kan få ett konto för att låna talböcker, taltidningar samt böcker och tidningar i punktskrift.

Böcker, nyheter och information på lättläst får alla låna och läsa, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte.

Vad skiljer en talbok från en ljudbok?

Skillnaden mellan en ljudbok och en talbok är både teknisk och juridisk. En talbok är avsedd för personer med läsnedsättning och produceras med offentliga medel och i enlighet med Upphovsrättslagens § 17.

Talboken är en neutral inläsning som har ett antal tillgänglighetsanpassade funktioner som gör det möjligt att hantera talboken som om den var en vanlig, tryckt bok: Det går till exempel att bläddra i den, söka med hjälp av register och sätta bokmärken i den. Formatet är utvecklat av MTM och är idag internationell standard.

Ljudboken är en kommersiell produkt som följer vanliga upphovsrättsliga regler och kan lånas eller köpas av alla.

Nämnder under MTM

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden ska förbättra tillgången till dagstidningar för personer med funktionsnedsättningar som gör att de inte kan läsa en vanlig dagstidning. Taltidningsnämnden har till uppgift att genom informationsinsatser få tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar. Nämnden beslutar också om stöd till dagstidningar som ger ut en taltidning.

Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja användningen av punktskrift. Nämndens uppdrag är att uppmuntra och utveckla taktil läsning och punktskrift som skriftspråk för personer med synnedsättning.

Andra myndigheter som arbetar med tillgänglighet

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Ansvaret gäller grundskola och gymnasieutbildning. Det gör SPSM genom specialpedagogiskt stöd, tillgängliga läromedel samt undervisning i specialskolor.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet arbetar för att alla ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och kunna ta del av mänskliga rättigheter. Arbetet innefattar bland annat att ta fram riktlinjer för tillgänglighet och på så sätt stödja och samordna myndigheter, kommuner och landsting, företag och organisationer.

Mer information om MTM

Ladda ner eller beställ material från mtm.se/bestall. Läs mer på:

- mtm.se
- 8sidor.se
- ll-forlaget.se
- legimus.se

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, är en statlig myndighet med uppdraget är att ge människor med läsnedsättning tillgång till de medier de behöver på det sätt som passar dem. Visionen för MTM är ett samhälle där alla medier är tillgängliga.

I den här broschyren presenterar vi vårt uppdrag, våra produkter och tjänster, vilka vi vänder oss till och med vilka vi samverkar. Gå in på mtm.se och läs mer!

Foto: Apelöga (framsida, s. 3); Bibbie Friman (s. 8); Catharina Kåberg (s. 7); Elliot Elliot (s. 7); Liza Simonsson (s. 9, 10, 11, 12); Marita Forsberg (s. 7); Sara Mac Key (s. 7, 14) ● Illustration: Moa hoff (s. 5, 13) ● Tryck: Edita Bobergs, 2017

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

www.mtm.se ● Box 5113, 121 17 Johanneshov ● 08-580 02 700 ● info@mtm.se